

MEVLÂNÂ VE SUŞEHİRİ (ERZİNCAN AKŞEHİRİ)

Dursun AYAN

Özet: Burada ele alınacak konulardan birisi, Mevlânâ'nın bugün Sivas ili Suşehri ilçesine babası ile gelmesi ve bir ölçüye kadar birlikte uğradıkları diğer yerlerdir. Aslında konu doğrudan Mevlânâ ile değil, babası ve ailesi ile ilgili bir konudur. Ne var ki Mevlânâ'nın ünü babasını geçtiği için konu onun etrafında dile gelmektedir. Diğer konu, onun ve Babası Bahaüddin Veled'in hayat hikâyesiyle ilgili bazı çalışmalarda farklı ve yanlış olarak belirtilen Akşehir'in Konya Akşehir olmayıp Erzincan Akşehiri olan bugünkü Suşehri olduğudur. Mevlânâ ailesinin Suşehri'nde hangi yıllarda ne kadar kaldığı ve bunu bölge araştırmalarında nasıl yer aldığı da ayrıca bu çalışmada ele alınmaktadır.

Anahtar kelimeler: Mevlânâ, Suşehri, Erzincan Akşehiri, Akşehir Âbad.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî and the Province of Suşehri: The City of Akşehir in Erzincan

Abstract: One major issue to be considered in this aspect is the arrival of Rumî and his father to Suşehri of Sivas province, and the other places on their journey. As a matter of fact primary concern is not about Rumî but it is about his father Baha al-din Walad and his family. Since the reputation of Rumî has passed over his father, the main concern focuses on Rumî. In some of the studies in literature Akşehir title is wrongly used referring to the city of Akşehir in Konya. However in the original context, Akşehir is referred to the city of Akşehir in Erzincan (Akşehir Âbad) which is known as today Suşehri. The period in which Rumî and his family stayed in Suşehri and the place where he stayed in is considered in different studies in literature.

Key words: Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Suşehri, the city of Akşehir in Erzincan, Akşehir Âbad.

Giriş¹

Burada ele alınacak konulardan birisi, özellikle Mevlânâ'nın bugün Sivas ilinin kuzey doğusunda bir ilçe olan Suşehri'ne çocukluk çağlarında babası ile gelmesi ve bir ölçüye kadar birlikte uğradıkları diğer yerlerdir. Aslında konu doğrudan Mevlânâ ile değil, babası ve ailesi ile ilgili bir konudur. Ne var ki Mevlânâ'nın ünü babasını geçtiği için konu onun etrafında dile gelmektedir. Diğer konu; onun ve Babası Bahaüddin Veled'in hayat hikâyesiyle ilgili bazı çalışmalarda farklı ve yanlış olarak belirtilen Akşehir'in Konya Akşehir olmayıp Akşar (Yücel, 1970; Esterebadî, 1990; Toksoy, 1998; Ayan, 2002, ss. 133-134; Acun, 2006; Eroğlu ve Şimşek, 2009; Ayan, 2010) diye bilinen bugünkü Suşehri olduğu ve Mevlânâ'nın ailesi ile birlikte Suşehri'nde hangi yıllarda ne kadar kaldığı konusudur. Örneğin, İranlı Mevlânâ uzmanı

¹ Bazı özel isimlerin yazılış farklılığı alıntı yapılan eserlerdeki yazılışlarından kaynaklanmaktadır.

Fürûzanfer'in *Mevlâna Celaleddin* adlı çalışmasında Bahaeddin Veled ve Mevlânâ ailesinin Erzincan'a gelip dört yıl kaldığı belirtilirken (Fürûzanfer, 1963, s. 29) Erzincan Akşehirli adından bahsedilmemektedir. Bu yanlış bir bilgi olmalıdır; çünkü Eflâkî, ailenin Erzincan'a girmeyip Erzincan Akşehirli olan bugünkü Suşehri-Akşar'da kaldığını belirtmektedir.

Ünlü şair, mutasavvıf Mevlânâ Celâleddin Rumî hakkında Türkiye ve dünya genelinde hemen hemen belli başlı dillerde etraflı bilgi bulmak mümkündür. Özellikle onun daha çok itibar edip eser verdiği dil olan Farsça kaynaklar ve Selçuklu tarihi araştırmaları bu konuda önemli başvuru eserleridir. Kaldı ki Türk okuyucular, Mevlânâ, ailesi, Mevlevilik ve bu kavramlar etrafında geçen konularda önemli ansiklopedilerden olan *İslâm Ansiklopedisi*'nin İngilizce, Fransızca (Hollanda'da Leiden-Brill yayınları) ve Türkçe (Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı) yapılan baskılarından kolayca yararlanabilir. Monografik çalışmalar (Gölpınarlı, 1959; Fürûzanfer, 1963; Öngören, DİA; Lewis, 2010) ve diğer yandan Mevlânâ'nın eserlerinin çevirilerine yazılan giriş yazıları, (Yazıcı, 1959; Nicholson, 1924-1933) üniversitelerde yapılan tezler ve son zamanlarda dikkatli kullanılması gereken Genel Ağ (İnternet) siteleri bu konuda yeterince bilgi sağlamaktadır.

Mevlânâ kendisinden hemen her gün pek çok insanın söz ettiği, alıntı yaptığı bir mutasavvıftır. Eserleri geniş halk kitlelerine mal olmuş, tasavvufi yönü yanında şairliği, bilginliği ve felsefi tarafı da gündemde tutulmuştur.

Mevlânâ'nın yanında onun ailesi hakkındaki bilgiler de halk arasında menkıbelerle yaygınlaşmıştır. Mevlânâ'nın düşünsel ve tarihî kimliğinden daha çok, zihinlerde ve gönüllerde oluşturulan "şahs-ı manevî"si ön plana çıkmış, çıkartılmıştır. Zaman zaman gerçek bilgi ile menkıbe biri birine, bilerek ya da bilmeyerek, karıştırılmıştır. Hatta ayırt edilmek istenmemektedir ama yine de belli başlı bazı çalışmalar bilimsellik, eleştirel biyografi ve metinler bakımından önemli bilgiler ortaya koymaktadır.

Örneğin, onun filozof mu yoksa mutasavvıf mı sayılması gerektiği, bu konularla ilgisinin hangi çerçevede olduğu sorunlu konulardan biridir. Bu durum "Türklerde felsefe var mıdır?" ve Klasik Orta Çağ İslam Dünyası entelektüel tarihi ile tasavvuf tarihi örüntüsünü akla getirmektedir (Sena, 1974; Aydın, 1997; Uludağ, 1991; Bayram, 2001; Ayan, 2002). Bu konuya bu yazıda girilmeyecektir.

Mevlânâ Çalışmalarında Akşehir ve Erzincan Akşehirli (Suşehri)

Türk felsefeci Cemil Sena'nın (Babaannesi tarafından Mevlânâ soyuna dayandığını kendisi ifade etmektedir) hazırladığı dört ciltlik *Filozoflar Ansiklopedisinde* şu bilgiler yer almaktadır: "Mevlânâ'nın babası bazı politik ve sosyal nedenlerle 1213 yılına doğru ailece üç yüz develik bir kabile ile Belh'den

hicret ederek, evvela Hicaz, sonra Şam'a gitmiş, oradan da Anadolu'ya geçerek Malatya, Erzincan, Akşehir ve Lârende'ye uğradıktan sonra Konya'da yerleşmiştir" (Sena, 1974). Bu bilgilerden Akşehir'in kesin olarak hangi Akşehir olduğu anlaşılmamaktadır. Bu Akşehir'in, Erzincan Akşehiri (Suşehri) olduğunu belirtmek gerekir.

Türk tarihçilerden Prof. Dr. Aydın Taneri de Mevlânâ ailesi hakkında yazdığı eserinde (Taneri, 1987), Mevlânâ'nın Erzincan'da, Akşehir'de, Lârende'de kaldığını yazarken Akşehir'in Erzincan Akşehiri olduğunu belirtmemiştir. Mevlânâ ailesinin Erzincan'a girmediği Eflakî'den bilindiğine göre Prof. Taneri'nin aşağıdaki cümlede Akşehir'i yeterince tanımlayamadığı anlaşılabacaktır. "Erzincan'a gitmiş, dört sene Akşehir'de kalmış ve Akşehir'den gittiği Lârende'de yedi sene kalmış" Bu konuda önemli çalışma yapanların yer adı konusunda yaptıkları hataları bir ölçüde de kabullenmek gerekmektedir, çünkü tarih çalışmalarında yer adlarının okunması, coğrafi olarak belirtilmesi, yazar coğrafyayı görmemiş ise çoğu zaman sorun olmuştur. Bu sorun Erzincan Akşehiri için de geçerlidir; belki buradaki Akşehir (Akşar)'in Karahisar-ı Şarki'den dolayı anlatılması tarihî olarak daha akla yatkındır.

Yine Mevlânâ çevirmen ve yorumcularından Şefik Can, *Mevlâna Hayatı-Şahsiyeti-Fikirleri* adlı eserinde "... Kervan Malatya'ya vardı. Sonra Erzincan'a doğru yöneldi. O zamanlar Erzincan Mengücekoğulları'nın başkenti idi. Mengücek sultanı Fahrüddin Behram Şah ve karısı İsmetî Hatun Sultanu'l Ulema'nın kendi beldelerine doğru gelmekte olduğunu öğrenince, onları karşılamak üzere Erzincan yakınındaki Akşehir kasabasına kadar geldiler, kabileyi burada karşıladılar. Sultan onları saraya götürmek, sarayda misafir etmek istedi. Bahaüddin Veled her yerde yaptığı gibi burada da bir medreseye misafir oldu. Orada bir müddet kaldı" şeklinde yer almaktadır (Can, 2009, s. 36). Bu bilgi Eflakî ile karşılaştırıldığında, üç önemli sorunla karşılaşmaktadır: Birincisi, yolun Malatya'dan Erzincan'a giderken Suşehri'nden (Erzincan Akşehiri) geçmesi ki bu coğrafi bir hatadır ve Eflakî'nin ana metninden uzaktır. İkincisi Bahaeddin Veled'in bölgeye gelişini Fahrüddin Behram Şah'ın eşi İsmetî Hatun'un fark edip onun peşinden atla yetişmeye çalışırken Behram Şah'ın onlara sonradan yetişerek aileyi Erzincan Akşehiri'nde ikamete davet etmesidir. Üçüncüsü, o yıllarda Erzincan Akşehiri'nde Mevlânâ'nın var olan bir medresesi saraya tercih etmeyip kendisine bir medrese yaptırmasını Behram Şah'tan kendisinin istemesidir.

Erzincan Akşehiri'nin (Suşehri'nin) yerini, Mevlânâ bağlamında en iyi açıklayan çalışmalardan birisi Türkçeye yeni kazandırılan Franklin Lewis'in *Mevlânâ* adlı kapsamlı eseridir (Lewis, 2010). Lewis eserinde Eflakî'nin bilgisine de dayanarak, Akşehir adlı yerin Erzincan yakınında olduğunu, Bahaeddin Veled ailesinin Eflakî'ye göre dört yıl, Sipahsâlar'a göre bir yıl burada kalıp medresede ders verdiğini belirtir (Lewis, 2010, s. 104). Franklin

Lewis, bu kez Sipehsalar adlı esere dayanarak, kendi incelemelerini de dikkate alarak Mevlânâ'nın babası Bahaeddin Veled ve ailesinin Kasım 1217-Mart 1218 tarihleri arasında Erzincan Akşehir'i'nde olduğunu belirtmektedir. Ancak Lewis de bölgede Akşehir isminde bir yerin olmadığını belirtmekle beraber, Le Strange'ın verdiği XIV. yüzyılda "Sivas-Zara'nın doğusuna iki günlük, Erzincan'ın batısına üç günlük mesafede bu isimde bir kasabanın bulunduğu" bilgisini aktarmaktadır (Lewis 2010, s. 104). Le Strange'dan aktarılan bilgi doğrudur. Çünkü Akşar/Akşehir kullanımları o dönem Suşehri (Erzincan Akşehir'i ya da Akşehir Abad) tarihi için geçerlidir. Bu çalışmada Le Strange'dan aktarılan bilgiyi destekleyen bir görüştür ve Franklin Lewis'in *Mevlânâ* adlı çalışmasındaki tereddüdü kaldırmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi bu yazı ile Suşehri ve yöresi tarihi açısından küçük ama önemli bir not düşülmektedir. Ayrıca Mevlânâ'nın hayat hikâyesi ana hatlarıyla hatırlanmış olmaktadır. Birinci elden Farsça metinlere girilmemiş, ancak güvenilir olduğu düşünülen Türkçe ve İngilizce eserlerden hareket edilmiştir. Tabii ki gözden kaçırılan metinler olduğunu her zaman hesaba katmak gerekir. Yörede söylenip yazılanlar da dikkate alındığında konu, bölge tarihinin iyi bilinmemesinden dolayı, okuyucuyu pek çok spekülasyonla bilgi ile de karşı karşıya getirmektedir.

Mevlânâ'nın Kısa Hayat Hikâyesi ve Bulunduğu Yerler

Mevlânâ'nın hayat hikâyesi ile ilgili bilimsel sorunların önemli bir kısmı babasının (Bahaüddin Veled) hayat hikâyesi ve Belh'den ayrılması ile ilgilidir. Öncelikle Bahaüddin Veled hakkında bilgilere bakmak gerekir. Mevlânâ'nın babası "Sultanü'l ulemâ" lakabıyla bilinen Bahaüddin Veled Belh şehrinde doğmuştur. Sufimesrep bir aileden gelen, vaizlik ve öğretmenlik yapan bir mutasavvıftır (Şahinoğlu, DİA). O zamanlar, bir yanda tasavvufun diğer yanda bilim ve felsefenin boy gösterdiği iki önemli ideolojik yapılanma kendini gündemde tutmakta ve çatışmalara neden olmaktadır. Bahaüddin Veled tasavvuf tarafında yer almakta ve yandaşlarıyla birlikte dönemin sultanı Muhammed Kutbü'din Harizmşah'ı etkilemek istemektedir. Diğer yanda: Antik Yunan düşüncesinden esinlenen Fârâbî'den, İbn Sinâ'dan gelerek Fahreddin Râzi'de kendini gösteren bilim, felsefe ve kelim geleneği vardır (Şahinoğlu, DİA; Kramers, İA MEB; Uludağ, 1991). Tartışma ve olaylar Bahaüddin Veled'in Belh topraklarından miladi 1212 /Hicri 609 (?) yılında ayrılması sonucunu doğurur ve o da Konya'da son bulan yolculuğuna çıkar. Bu tarih hakkında farklı görüşler vardır. *Divan-ı Kebir* adlı eserinde Mevlânâ, kendisi Şems-i Tebrizî ile karşılaştığında altmış iki yaşında olduğunu belirttiği için Gölpinarlı doğum tarihinin Miladi 1184 olması gerektiğini söylemiş, ancak buna Ritter itiraz etmiştir (Öngören, DİA, s. 441).

Mevlânâ, esas adıyla, Celaleddin Hicri-Kamerî takvime göre 6. Rebiyyülevvel 604/Miladi-Şemsî takvime göre de 30 Eylül 1207 tarihinde Belh’de doğmuştur. Bu nedenle onun adı Belhî olarak da geçmektedir. “Rumî” lakabı ona Konya’ya yerleştikten sonra Anadolu topraklarının Roma (Rum) olarak bilinmesinden dolayı verilmiştir. Farsça ve İngilizce yayınlarda Rumî adı daha çok ön plana çıkmaktadır. “Büyüğümüz” anlamına “Mevlânâ” lakabı sonradan verilmiş, tasavvufta bir iltifat işareti olan “hazret” de buna sonradan yine iltifat olarak eklenmiştir. Ne hikmetse o, bu gün, daha çok ismiyle değil Hazreti Mevlânâ olarak lakaplarıyla bilinmektedir.

Mevlânâ Celâleddin’in soy bağı baba tarafından Hz. Ebu Bekir’e dayandırılmak istense de bu düşünceye katılmayanlar vardır (Gölpınarlı, 1959, ss. 35-40). Annesinin de Seyit olduğu söylenmektedir (Şahinoğlu, DİA; Yazıcı, 1986; Gölpınarlı, 1959). Bir yandan Hz. Ebubekir’e diğer yandan Ehl-i Beyt’e dayanan bu ikili durum İslam tasavvuf geleneği açısından Anadolu tasavvuf tarihinde pek ele alınmayan bir durumdur.

Bahaüddin Veled Konya’da biten şöyle bir yol izlemiştir: Belh’ten ayrıldıktan sonra önce Nişabur’da konaklanır. Bağdat’a gelinir, oradan hareketle Mekke’ye, Şam’a, Malatya’ya, Erzincan’a (?) gidilir (Kemalî, 1992, ss. 39-41) ve Erzincan Akşehiri’ne (Suşehri) gelinir. Burada bir süre kaldıktan sonra Lârende (bugünkü Karaman ili) ve daha sonra Konya’ya yerleşilir. Onun ve ailesinin hayatı bundan sonra Selçukluların önemli başkenti, ticaret, bilim ve tasavvuf kenti Konya’nın farklı özellikler gösteren nüfus ve inanç yapısı içinde devam edecektir (Aktaş Yasa, 1996).

Bahaeddin Veled ve Mevlânâ Ailesi’nin Erzincan Akşehiri’nde (Suşehri) Yerleşimi

Mevlânâ dönemini anlatan Ahmet Eflakî’nin *Ariflerin Menkıbeleri* adlı eserinden aşağıdaki alıntıyı yaptıktan sonra bazı görüşlerimizi belirtmek yerinde olacaktır (Eflakî, 1986, ss. 20-22):

Nakledilmiştir ki: Malatya şehrinden çıkınca Bahâ Veled Erzincan yöresinden geçmelerini buyurdu. Meşhur müritlerden ilahi şeyh Kahvareger Hâcegi ve Şeyh Haccâc ve daha başkaları gibi has müritleri: “Erzincan şehrine de girelim” diye ondan ricada bulundular. Bahâ Veled: “Toplulukla o şehre girmeğe müsaade yoktur; çünkü orada fena adamlar çoktur” buyurdu. Şöyle rivayet ederler ki: Erzincan hükümdarı Fahreddin (Tanrının rahmeti onun üzerine olsun) aydın gönüllülerden olup velilere inanırdı. Onun İsmetî Hatun adında bir de karısı vardı. Bu kadın ismet ve iffette dünyanın Ayşe’si, asır ve zamanın Hatice’si idi. Veliliği ile de meşhur olmuştu. Gayb âleminde ona, öyle bir dünya kutbunun şehrin yöresinden geçtiği malum oldu. Derhal bir yorga ata binerek Bahâ Veled’in arkasından yola koyuldu. Has köleler hemen vaki olan hâli Fahreddin padişaha bildirdiler. O da birkaç süvari ile İsmetî hatunun

arkasından hareket etti. Erzincan Akşehir'i yöresinde Bahâ Veled'e ulaştılar. Atlarından inerek yeri öptüler. Bahâ Veled hazretleri onların gönüllerini aldı ve her ikisini de müritliğe kabul etti. Fahrettin padişah Bahâ Veled'e Erzincan'a dönmesi için tam bir ciddiyetle hadsiz hesapsız yalvarmalarda bulundu. Fakat mümkün olmadı. Buyurdu ki "Eğer beni istiyor ve benim âşıkımsanız, benim için bu şehirde bir medrese yaptırınız; böylece bu şehirde bir müddet kalmak mümkün olur" Bunun üzerine Erzincan Akşehir'inde onlar için bir medrese yaptılar. Tam dört sene o medresede herkese ders verdi. Dünya kraliçesi de onun hizmetinde idi. Tam o sırada emirleri takdir eden ve topluluğu ayıran Tanrı'nın takdiri ile Fahreddin padişah ve İsmetî hatun öldüler. (Tanrının rahmetine kavuşsunlar). ...

Ariflerin Menkıbeleri adlı eserde Mevlânâ-Suşehri bağlamında anlatılanlar bunlardır. Eflakî'nin bu eserini Türkçeye çeviren Tahsin Yazıcı esere kaynaklık eden ve/veya aynı konuları işleyen bir başka eserden daha bahseder. Kısaca *Sipehsâlar* adıyla bilinen bu eserin tam adı *Risâle-i Sipehsâlar be-Menâkıb-i Hazret-i Hüdavendigâr*dır. Eser, çocukluğundan itibaren Mevlânâ'ya karşı büyük sevgi duyan Feridun b. Ahmed tarafından yazılmaya başlanmış, vefatından sonra oğlu tarafından tamamlanmıştır (Yazıcı, 1986, ss. V-CXIV). Mevlânâ'nın hayat hikâyesi ile ilgili bilgilerin çatalanması ta eski kaynaklara kadar gitmekte, bunlar bugünkü çalışmaları bilerek veya bilmeyerek etkilemektedir.

Örneğin *Sipehsâlar* adlı eserde yukarıda özetlenen yolculuğun Malatya kısmının olmadığı, Erzincan Akşehir'inde ailenin dört yıl değil de bir yıl kaldığı, oradan Lârende'ye (Karaman) hiç gidilmeden Konya'ya geçildiği belirtilmektedir. Mevlânâ ile ilgili olarak piyasaya sürülen pek çok kitapta da bu bilgilerin ayrıntısına girilmemiş, Akşehir'in hangi Akşehir olduğu, orada da ne kadar kaldığı hiç belirtilmemiştir.

Mevlânâ Erzincan Akşehir'ine (Suşehri) Hangi Tarihlerde Gelmiştir?

Yukarıda bahsedildiği gibi önemli bir sorun da Belh'ten çıkış tarihi ve çıkışta Mevlânâ'nın kaç yaşında olduğudur. *Divan-ı Kebir*'de, Mevlânâ Şems-i Tebrizî ile karşılaştığında (1244) altmış iki yaşında olduğunu belirtmektedir. Bu mecazi bir bilgi olmalıdır. Yoksa doğum tarihi Miladi 1184 yılı olur ki Belh'den ayrıldığında (1212) yirmi sekiz yaşında, Suşehri'ne gelişi otuz dört-otuz beş yaşlarında olması gerekir. Bu hatalı bilgidен hareket etmek mümkün değildir. Yaşı ile ilgili sorunlardan birisi Mevlânâ'nın hayatını yazanların ona olan muhabbetlerinden dolayı Belh-Konya arası yol güzergâhında önemli insanlarla karşılaştırarak şeyhlerini yüceltmek isteğinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, Nişabur'da Feridüddin Attar'ın, babasına değil de Mevlânâ'ya *Esrarnâme* adlı eserini hediye ettiği söylenir. Ancak Ritter buna, Attar o tarihte hayatta olmadığı için, itiraz eder; ama Attar'ın (1221) vefat ettiğini söyleyenler bu buluşmayı makul bulmaktadır. Buradan hareket edilirse Erzincan Akşehiri'ne

gelmesi tarihi de değişmektedir. İlk ve önemli *Kur'an-ı Kerim* tefsirlerinden olan *Tefsir-i Kebir*'in yazarı ünlü müfessir Fahreddin Razi'nin tasavvuf-felsefe tartışmalarından dolayı Bahaeddin Veled ile arası yoktur; ona muhaliftir, bu nedenle Mevlânâ ailesinin Razi'nin itibarını azaltmak amacıyla dönemin hakanına baskı yaptığı için Belh'den uzaklaştırıldığı söylenmektedir. Bu durumda da tarih değişmektedir, çünkü Mevlânâ ailesinin Belh'den çıkışında tarih 1212-1213 olmalıdır ve Fahreddin Razi hayatta değildir (Öngören, DİA).

Özetle denebilir ki tartışmalar soruna netlik kazandırmasa da genel kabul, Mevlânâ ailesinin 1212'de Belh'den ayrıldığıdır. Bu tarihten hareket ile ve yukarıda Ahmet Eflâkî'nin *Ariflerin Menkıbeleri*'de (*Menâkib'ul Ârifîn*) yazdığı metin dikkate alındığında Mevlânâ'nın 1219'da o zamanki adı Erzincan Akşehiri olan Suşehri'ne gelmiş olması ve 1224'e kadar kalması gerekir. "Babası için de bir medrese yaptırılmıştır" deniliyor. Buna göre Mevlânâ'nın 12-16 yaşlarında dört yıl Suşehri'nde olması, babasının da Erzincan Emiri ve eşi tarafından yaptırıldığı söylenen medresede ders vermesi gerekir. Diğer bir kaynak olan *Sipehsâlar*, Mevlânâ ailesinin Erzincan Akşehiri'nde sadece bir kış geçirdiğini belirtir. Bu kısa süre için medrese inşaatı imkânsız gözükmektedir. Bahaeddin Veled belki mevcut bir binada eğitim vermiştir.

Franklin Lewis ise kapsamlı ve eleştirel yaklaşımlar ortaya koyduğu eserinde, *Sipehsâlar* metnini dikkate alarak Mevlânâ'nın Suşehri'ne gelişinin mevsimine denk geldiğini belirtir ve "Kasım-1217 ile Mart-1218 tarihlerini belirtme cüretini ortaya koyacağım" der (Lewis, 2010, s. 105). Lewis şöyle devam eder;

Eflâkî ve dört yıllık eğitim dönemi düşünülür ise Mevlânâ ve ailesi 1221 yılına kadar Erzincan Akşehiri'nde kalmış olmalıdır; ancak Fahrettin Şah'ın oğlu Davud Şah babasının yerini 1218 yılında aldığına göre bu mümkün görünmemektedir. Davud Şah yaklaşık 1228 yılında Selçuklu Sultanı Keykubad'a Erzincan'ı teslim etmiştir. Bahaeddin Veled'in medreseye ya da sûfi merkezine atanmasının giderlerinin vakıfça sürekli olarak karşılanmadığı sonucunu çıkarabiliriz; bir noktada, belki İsmetî Hatun, belki de ölümünden sonra aile üyelerinden birinin Bahaeddin Veled'i desteklemekten vaz geçmesi nedeniyle para tükenmiştir. Öte yandan daha merkezi bir şehirden gelen daha iyi bir teklif de Bahaeddin'in buradan ayrılmasına neden olmuş olabilir (Lewis, 2010, s. 105).

Lewis Bahaeddin Veled'in ve ailesinin Konya'ya gidiş nedenini şöyle açıklar: "İbni Bibi'nin Selçuklu tarihine göre, (Erzincan Emiri) Fahreddin Behramşah'ın kızı Selçukî Hatun Konya'daki İzzeddin Keykavus ile evliydi ve Konya'daki Selçuklu sülalesinin üyelerine Bahaeddin'i tanıştıran ya da ondan söz eden belki de o idi" (Lewis, 2010, s. 105).

Bu açıklamaları belirttikten sonra tekrar Suşehri'ne dönülürse: Suşehri yöresi tarihi ve kültürü ile ilgili yazılanlarda, aşağıda görüleceği gibi, Akşar köyünde

medrese yıkıntılarında ve Mevlânâ müridânı mezarlığından bahsedilmektedir. Mevlânâ'nın burada yedi, hatta on yedi yıl kaldığı gibi efsanevi bilgiler verilmekte, hatta Suşehri'nden evlendiği konu edilmektedir (Eroğlu ve Şimşek, 2009, s. 152). Yöresel bilgilerin de onun hayatı ile ilgili diğer bilgiler gibi efsanevi ve mistik nitelikli olması zaten Mevlânâ çalışmalarında alışılmış bir durumdur. Ancak iyimser bir yaklaşımla, Suşehri bölgesinin etkin depremlerle çok sarsıldığı ve bu sarsıntılarda, eğer var ise de Bahaeddin Veled medresesinin (belki ona kendisini seven Erzincan Emiri tarafından verilen bir büyük binanın) diğer binalarla birlikte çökmüş olacağını hesaba katmak gerekir.

Suşehri ve Çevresinde Bahaeddin Veled ve Mevlânâ Hakkında Bilgiler

Bölge hakkında yayınların eksikliği bazı bilgileri yüz yüze görüşmelerle gidermeyi gerektirmiştir. Ancak 2009 yılında bölge araştırmacısı Hasan Eroğlu'nun yazıları ve notları Ergül Şimşek tarafından *Suşehri'nin Şehir Tarihiçesi* (Eroğlu ve Şimşek, 2009) adı ile yayımlanınca bazı konularda biraz rahat nefes alınmış, bazı konularda ise spekülatif bilgi girdabının ortasına düşülmüştür. Şebinkarahisar tarihi, coğrafyası ve etnografyası hakkında ilk önemli bölge çalışması olan Hasan Tahsin Okutan'ın *Şebinkarahisar ve Civarı, Coğrafya Tarih Kültür Folklor* (Okutan, 1949) adlı eseri de bazı bilgiler içermektedir, ancak 1949 yılında basılan bu eserin yeni baskısının olmaması, kütüphanelerde bulunmaması özel kütüphanelere yönelmeyi zorunlu kılmıştır. Eroğlu da Tahsin Okutan'ın eserine referansta bulunmaktadır. Bu eserlerde ve bölgede Bahaeddin Veled ve Mevlânâ hakkında ulaşılabilen bilgiler, olabildiğince eleştirel açıdan değerlendirilerek aşağıda gösterilmektedir.

Suşehri araştırmacısı ve önceki Suşehri İlçe Halk Eğitim Müdürü İlyas Ege, Akşar köyünde halk arasında “Mevlânâ Müridanı” diye bilinen mezarlıktan söz etmiştir. Bu mezarlara “Konyalılar Mezarlığı” da denilmektedir; ayrıca Neşet Yıldız yerel bir yayında, Ali Kemali'nin *Erzincan Tarihi*'ni kaynak göstererek: Mevlânâ'nın Suşehri'ne geldiğini, burada kendisine Erzincan Emiri Fahreddin Behramşah tarafından bir medrese yaptırıldığını; ancak Suşehri'nde iki ya da dört yıl kaldığını ve bura halkının lüks ve refaha düşkün olduğunu gerekçe göstererek Erzincan Akşehir'inden ayrıldığını belirtmektedir. Yıldız, Akşar'da üç müridin mezarı olduğunu, köy dernek başkanına burasının onarılarak ziyarete açılmasını rica ettiğini, Suşehri Derneği'nin yardım edeceğini, söylemiştir (Yıldız, 1995, s. 25). Akşar köyündeki Mevlânâ Müridanı olarak bilinen kimselerin olsa olsa Bahaeddin Veled'in müridanı olması mümkündür. Çünkü müridi olabilecek bir şeyhin en azından belirli bir yaşta olması ve eğitimden, çileden ve zühtten geçmesi gerekir. Eflâkî'den yukarıda verilen bilgiler doğru olsa bile Mevlânâ burada çocuk yaşadadır. Müritler, Mevlânâ'nın değil babasının müritleri olmalıdır. Mevlânâ'nın babasının yanında o yaşlarda eğitim görmesi doğal, hatta zorunludur.

Hasan Eroğlu yayınında, Bahaeddin Veled'in 1215'de Suşehri'ne gelerek ilk Mevlevî medresesini açtığını belirtir. Franklin Lewis'in 1217-1218 dediğı tarih, bize göre 1219 da olabilir. Eroğlu'na göre Bahaeddin Veled'in Suşehri'ne gelmesinin asıl amacı o zamana kadar bölgedeki tasavvufi geleneğin bölgede yeni bilginler yetişmesine gereksinim duymasıdır (Eroğlu ve Şimşek, 2009, s. 25). Eroğlu, iyi niyetle, ilk Anadolu Mevlevî medresesinin Suşehri'nde açıldığını söyleyerek bölgeyi ve Mevlânâ'yı önemsedığını gösterse de bu dönemde bir Mevlevilikten bahsetmek mümkün değildir, çünkü Mevlevilik, bırakın Bahaeddin Veled'i, Mevlânâ zamanında bile kavramsal olarak söz konusu değildir. Bu oluşum daha sonraki bir iştir. Mevlânâ'nın sonraki şöhreti ister istemez Hasan Eroğlu'nun gözünde bir yüceleştirmeye neden olmuş, efsaneleştirdiğı ya da bölgede efsaneleşen bilgiyi yanlış tarihî bilgi olarak vermiştir. Olsa olsa, o zamanlar Erzincan Akşehiri'nde (Suşehri) tasavvuf görüşünü benimseyerek bu yolda eğitim veren bir medreseden bahsedilebilir. Ama bunun ilk Anadolu Mevlevî medresesi olduğunu söylemek eğitim tarihi açısından da mümkün değildir. Mevlana'nın babası için o dönem ancak Kübrevilik gibi bir tarikattan bahsetmek mümkündür. Medrese derken kastedilen kavram da her zaman bir yüksekokul veya üniversite değildir, çünkü bu kavram okul, ders öğretilen yer anlamındadır; oysaki tarikat olgusu ön planda ise burada medrese ile birlikte bir tekke ve/veya hanikâhın varlığı akla yatkın gelmektedir.

Eroğlu söz konusu çalışmasında Mevlânâ ile Suşehri'ne (Akşar köyü) yerleşen ihvan (dost) ve akrabalarının bir kısmının orada kaldığını, bunların Konya ile ilişkilerinin sonradan sürdüğünü belirtmekte, bazı okul arkadaşlarının da bölgede daha sonra Mevleviliğı yaydığını belirtmektedir (Eroğlu ve Şimşek, 2009, ss. 140-190). Eroğlu çalışmasının bir yerinde Cemal Ali Dede'den bahsetmektedir. Cemal Ali Dede'nin Mevlânâ'nın lalası olduğunu ve çocukken onu sırtında gezdirip deve taklidi yaptığını için bu adla anıldığını belirtmiştir (Eroğlu ve Şimşek, 2009, s. 472).

Eroğlu, Bahaeddin Veled ve oğlu Mevlânâ'nın Suşehri'nden ayrıldıktan sonra burası ile ilişkilerini kesmediğini belirtir. Yine yanlış bir ifade ile Mevleviliğın (tasavvuf anlayışının demek kronolojik olarak daha doğru) onların zamanından sonra bölgede devam ettiğini ve diğer mutasavvıflar olduğunu ekler. Eroğlu (Eroğlu ve Şimşek, 2009, ss. 149-156) Barak Baba, Katran Baba, Sarı Şeyh, Merzban-ı Veli, İbik Baba, Baba İlyas Horasanî gibi sufi simaları Mevlânâ'nın takipçileri olarak belirtir ise de bunların hepsini Mevlevî sanmak mümkün değildir. Ancak diğer sufi simalardır. Şebinkarahisar tarihi yazarı Hasan Tahsin Okutan'ı da kaynak göstererek Nakib-ül Eşraf kurumundan bahsetmektedir.

Mevlânâ ile ilgili çok daha ilginç ve temkinle karşılanması gereken bir açıklama yine Suşehrili yazar ve gazeteci Hasan Eroğlu'ndan gelmektedir. Eroğlu, Ankara'da yapılan bir Mevlevî gecesinde "Mevlânâ Suşehri'nden evlidir" diyen

Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk'un (1902-1974) bilgi kaynağını öğrenmeye fırsat bulamadığını belirtmektedir (Eroğlu ve Şimşek, 2009, s. 152). Bu önemli iddiayı kanıtlamak ya da olmadığını açıklamak gerekiyordu. Bu bilgiyi verdiği söylenen Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk Konya Ereğli doğumludur ve Uzluk'un annesi Sıdika Hanım'ın soyca Mevlânâ'ya bağlılığı ve Mevlevi olduğu bilinmektedir. Prof. Uzluk'un ayrıca Mevlânâ üzerine büyük emek verdiği bilinmektedir. Ancak onun Mevlânâ'nın Suşehri'nden evli olduğunu söyleyip söylemediği, söyledi ise ne amaçla ve neye dayanarak söylediğini öğrenmek şimdilik mümkün olmamıştır. Belki Hasan Eroğlu bu bilgiyi verirken Mevlâna'ya olan hayranlığından dolayı işi abartmış olabilir (?). Feridun Nafiz Uzluk gibi Mevlânâ ailesinden birinin bunu söylemesi de oldukça ilginçtir. Prof. Uzluk'un Mevlânâ konusunda derin bilgi sahibi olduğu, İranlı Mevlânâ uzmanı Fûrûzanfer'in *Mevlânâ Celâleddin* (Fûrûzanfer, 1963) adlı eserini çevirdiği, çeviriye açıklayıcı notlar düştüğü bilinmektedir, ancak Prof. Uzluk'un notlarında böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Söyledi ise neden yazmadığını bilmek mümkün değildir. Belki, bir kurmaca olarak, Mevlânâ'nın evliğinden daha çok Bahaeddin Veled'in de Suşehri'nde kaldığı süre içinde bir evlilik daha yapmış olması üzerinde durulabilir ki bu da eserlerde karşımıza çıkmamaktadır. Ayrıca Prof. Dr. Uzluk'un askerlik görevinden sonra Suşehri'ne yakın Ordu Mesudiye ilçesinde 1925-1928 yıllarında hükûmet tabipliği yaptığı sırada Mevlânâ ve Suşehri konusu ile ilgilenmesi mümkün görünse de bu onun Mevlânâ hakkında eser verdiği bir dönem değildir. Yine de gözden kaçan şeyler olacağını her zaman hesaba katmak gerekir.

1949'de Şebinkarahisar tarihi ve kültürünü kaleme alan bölge insanı Hasan Tahsin Okutan da şöyle bilgi vermektedir:

İbni Bibi'nin tercümesinden edindiğim malumata göre Celâleddin Rûmi'nin babası Sultanü'l Ulema Mehmed Bahaeddin Veled'in 300 kadar bendegâmi ile Harezmi hükümdarının takdirdsiz hareketi neticesi Anadolu'ya geçerek 1215'de (H. 612) Mengüçoğulları elinde bulunan Akşehirâbât'a geldiği ve burada beş yıl kadar çevresini aydınlattıktan sonra, 1220'de (H. 617) Alâeddin Keykubat'la Konya'ya gittiği keyfiyeti anlaşılmıştır (Okutan, 1949, s. 259).

Okutan'ın ifadesinde de Mevlânâ ailesinin Belh'ten uzaklaştırılmasının yanlış olduğu fikri hiçbir eleştiriye tabi tutulmadan verilirken burada da Mevlânâ sevgisinin Anadolu'daki kabulünü görmek mümkündür. Aynı eserde Bahaeddin Veled'in, oğlu Mevlânâ ile başkalarına da eğitim verdiği, bunların içinde bölgede bilinen Molla Şerif'in de olduğu belirtilmektedir (Okutan, 1949, ss. 259-260). Suşehri ve Şebinkarahisar çevresinde yerleşen Mevlevilerden Arif Çelebi'nin 1639 (H. 1049) tarihinde padişah IV. Murad tarafından Mevlevi şeyhliğine atandığı da belirtilmektedir. O yıllarda Konya'da Mevlevi şeyhi olarak bulunan Mevlânâ'nın torunlarından Bekir Çelebi'nin nüfuzunu kötüye kullandığı için İstanbul'a sürgün edildiği ve yerine Arif Çelebi'nin atandığı da

vurgulanmaktadır (Okutan, 1949, s. 151). IV. Murad'ın Revan seferi sırasında meydana gelen Konya'daki olay *Osmanlı Tarihi*'nde de ele alınmaktadır (Uzunçarşılı, 1990, ss. 200-201). IV. Murad'ın bu sefere giderken Suşehri bölgesinde konakladığı bilinmektedir.

Zihinlerde soru uyandıran bu bilgiler yanında bölgede sağlıklı çalışmalar da kendini göstermektedir: Halk bilimci ve Suşehri araştırmacısı İlyas Ege yayımladığı çalışmalarda konuyu Eflakî'nin eserine göre ele alıp bölgesel incelemeleriyle hem söz konusu medresenin hem de Behramşah'ın oturduğunu sandığı sarayın olası yerlerine ilişkin bilgi vermektedir (Ege, 2015, ss. 298-302). Ege'ye göre Bahaeddin Veled Suşehri'ne (Akşehir/Akşar) Mevlânâ 12-14 yaşlarındayken 1219-1221 yıllarında gelmiş ve kendisi için de medrese yapılmıştır (Ege, 2015, s. 300). Ege, iki olası medrese yeri üzerinde durur; bunlardan birisi şimdiki Akşar köyünde ve köy camisinin bitişiğinde, diğeri ise Cevizli köyde Medrese Mevki'inde yer alan kalıntılardır. Ege, şu bilgileri de eklemiştir:

Akşar köyünde bir sülalenin lakabı Konyalıdır. Yine aynı köyde Konyalılar mezarı olarak bilinen bir grup mezar bulunmakta, köylülere zaman zaman ziyaret edilmektedir. Bunların Mevlana'nın müritlerine ait olduğunu söyleyenler vardır. ... Mezarların, babası Bahâeddin Veled'in müritlerine ait olması akla gelse bile; mezar taşlarının Osmanlı dönemi özelliklerini çağrıştırdığı görülmektedir; yine de, adı geçen taşlar konusunda bir uzmanın tespitinin gerekli olduğu açıktır (Ege, 2015, s. 300).

İlyas Ege, Cevizli köyde Hatipoğulları diye bir mevkiinin bulunduğunu ve bunun ile Mevlânâ atalarının Hatipoğulları olarak bilinmesi arasında ilişki kurmaktadır (2015, s. 300). Ayrıca, Behramşah'ın olduğu düşünülen olası saray yerinin Saraycık köyü olabileceğini, bu nedenle köye bu ismin verilmiş olacağını belirtir ve tarihçi Necdet Sakaoğlu'ndan şu alıntıyı verir: “Behram Şah'ın Erzincan'da mı Kemah'ta mı meliklik tahtına oturduğu bilinmese de seferler ve ziyaretler dışında zamanını çoğunca Erzincan'da geçirdiği, bu kente yakın Akşehir-i Abad'da bir sayfiye sarayı bulunduğu saptanıyor” (Ege, 2015, s. 300'de aktardığı gibi).

İlyas Ege, Necdet Sakaoğlu'nun İsmeti Hatun'un öyküsünü anlatırken verdiği:

Cimcime Sultan idim
Ben de kendi başıma
Günde on yük tuz giderdi
Aşıma, lavaşıma

dörtlüğü ile kendisinin bölgede 1970'de derlediği aşağıdaki dörtlüğün benzerliğine dikkat çekmektedir:

Akşar, abad iken
 Kahkaha sultan iken
 Bir put tuz yetmez idi
 Karavaşın aşına

Bu iki şiir bölgede Mevlânâ ve Fahreddin Behram Şah üzerinden bir etnografya-tarih izleği olanağı sağlamaktadır.

Diğer taraftan Erzincan Refahiye ilçesi ile ilgili bir çalışma yayımlayan Mustafa Özdemir de Fahreddin Behramşah zamanına ayırdığı bölümde Bahaüddin Veled'in Erzincan Akşehir'de dört yıl kaldığını ve Behramşah'ın medrese yaptırdığını Eflakî'yi kaynak göstererek belirtmektedir. Ayrıca I. İzzeddin Keykavus'un Behramşah'ın kızı Selçuk Hatun ile evlendiğini de İbn Bibi ve Osman Turan üzerinden yazmaktadır (Özdemir, 2007, s. 62).

Tarihçi Ahmet Toksoy da Akşehir-i Erzincan'ın bugünkü Suşehri çevresinde Akşar köyü olduğunu belirtmiş ve bölgedeki belli başlı olayları anlatmıştır (Toksoy, 1998, ss. 185-193).

Bitirirken

Mevlânâ'nın, o zamanki adı Erzincan Akşehiri olan, bugünkü Suşehri'nde ya da yakınındaki bir yerleşim yerinde (Akşar köyü) kalıp kalmadığı konusu, bu çalışmada, Mevlânâ hakkında yapılmış belli başlı araştırmalar ve kaynaklar gözden geçirilerek ele alınmıştır. Araştırma tekniği, tarih ve sosyoloji yöntemi açısından bakıldığında efsane-tarih arasındaki geliş gidişten kaynaklanan bilgi ve anlayış sıkıntılarının olduğu kendini göstermiştir. *Ariflerin Menkıbeleri* ve *Sipehsâlar* adıyla bilinen kaynaklardaki bilgiler ikametgâh süresi konusunda çelişmektedir. Bölge yazarlarının konuya yaklaşımlarında ayrıntılı bilgiler yer almakla beraber bilimsel verilerden çok menkıbevi özellikler kendini göstermektedir. Bazı Mevlânâ araştırmalarında da bu konuda eksikler olduğu ortadadır. Ancak, menkıbevi bilgileri de gözden geçirerek, Suşehri ve yöresi tarihi açısından bu tür bilgileri olabildiğince eleştirel bir anlayışla gözden geçirmek gerekir. Bölgede yeni araştırmaların ortaya çıkması için bu yaklaşım gerekli görülmüştür, yoksa yanlış ve eksik bilgiler gerçeğin önüne geçmektedir. Tarih çalışmalarının gelecek kuşakların bulacakları hata ve yanlışları en aza indirmek gibi bir görevi vardır. Bu çalışma böyle bir amaçla kaleme alınmıştır.

Kaynakça

- Acun, F. (2006). *Karahisar-ı Şarkî ve Koyulhisar Kazaları Örneğinde Osmanlı Taşra İdaresi (1485-1569)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay.
- Aktaş-Yasa, A. (1996). *Anadolu Selçukluları Döneminde Türk-İslam Şehri Olarak Konya*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayan, D. (2002). Mevlânâ'nın Felsefe ve Mantık Karşıtı Birkaç Beyiti Üzerine İslam Orta Çağ Bilim Tarihi ve Sosyolojisi Açısından Notlar. *Düşünen Siyaset/ Bilim Tarihi Özel Sayısı*, 16, 133-145.
- Ayan, D. (Ed.). (2010). *Gölova İlçesi Osmanlı Dönemi Arazi Belgeleri ve İdare Tarihi Üzerine Bir Çalışma*. Ankara: Sivas Gölova Kaymakamlığı Yay.
- Aydın, M. (1997). *Türklerin Felsefe Kültürüne Katkıları*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.
- Bayram, M. (2001). *Tarihin Işığında Nasreddin Hoca ve Ahi Evren*. İstanbul.
- Can, Ş. (2009). *Mevlâna: Hayatı-Şahsiyeti-Fikirleri (7. Bsk.)*. İstanbul: Ötüken Yay.
- Eflâkî, A. (1986). *Âriflerin Menkıbeleri (T. Yazıcı, Çev.)*. İstanbul: Şark İslam Klasikleri Millî Eğitim Basımevi.
- Ege, İ. (2015). Mevlâna'nın Suşehri'ne Gelişi. *Akra Dergisi*, 7, 298-302.
- Erdeşir-i Esterabadî, Aziz B. (1990). *Bezme u Rezm (M. Öztürk, Çev.)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Eroğlu, H. ve Şimşek, E. (2009). *Suşehri'nin Şehir Tarihçesi*. İstanbul: Göksu Matbaası.
- Fürûzanfer, B. (1963). *Mevlâna Celâleddin (F. N. Uzluk, Çev.)*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Gölpınarlı, A. (1959). *Mevlânâ Celâleddin (3. Bsm.)*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Kemali, A. (1992). *Erzincan (S. Perinçek Sadeleştiren) (2. Bsk.)*. İstanbul: Kaynak Yay.
- Kramers, J. H. (İA MEB). Fahr al Din Râzî. *İslâm Ansiklopedisi* içinde (C. 9, ss. 645-646). Millî Eğitim Bakanlığı Yay.
- Lewis, F. (2010). *Mevlânâ (G. Çağan Güven ve H. Koyukan, Çev.)*. İstanbul: Kabcacı Yay.
- Mevlânâ. (1991). *Mesnevî (V. İzbulak, Çev. A. Gölpınarlı, Gözden Geçiren)*. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yay.
- Nicholson, A. R. (1924-1933). *The Mathnavî of Jelâluddîn Rumî Edited From The Oldest Manuscripts Available: With Critical Notes, Translation and Commentary*. London: E. J. Gibb Memorial New Series.
- Okutan, H. T. (1949). *Şebinkarahisar ve Civarı, Coğrafya Tarih Kültür Folklor*. Giresun: Yeşil Giresun Matbaası.
- Öngören, R. (DİA). Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* içinde (C. 29, ss. 441-448).
- Özdemir, M. (2007). *Refahiye Tarihi: Eski Çağlardan Cumhuriyet'e Kadar*. İstanbul.
- Sakaoğlu, N. (2005). *Türk Anadolu'da Mengücekoğulları*. İstanbul: Yapı Kredi Yay.

- Sena, C. (1974). Celâleddin-i Rûmî. *Filozoflar Ansiklopedisi* içinde (C. 1, ss. 373-377) Remzi Kitabevi.
- Şahinoğlu, M. N. (DİA). Bahaeddin Veled. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*.
- Taneri, A. (1987). *Mevlânâ Ailesinde Türk Milleti ve Devlet Fikri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.
- Toksoy, A. (1998). Akşehir-i Erzincan. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 185-193.
- Uludağ, S. (1991). *Fahrettin Râzî*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1990). *Osmanlı Tarihi* içinde (C. 3. I. Kısım). Ankara: Türk Tarih Kurum Yay.
- Yazıcı, T. (1986). Önsöz. *Ariflerin Menkıbeleri*. Millî Eğitim Basımevi, Ankara.
- Yıldız, N. (1995). Hazreti Mevlânâ ve Hasan Fakı Hazretleri. *Suşehri'nden Esintiler*, İstanbul: Suşehri Kültür ve Dayanışma Derneği Yay.
- Yücel, Y. (1970). *Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti*. Ankara.